

Videoclubs, el fetitxisme dels 80. La mitja polzada fa 25 anys

Joan Estrany

La nit de dia primer, dia segon de gener de 1984, la *Carta d'Ajuste* lletja i ensofocada com un rosari de disseny purgava, segon a segon, la luxúria dels espanyols. Buddy Hallen i gairebé tots els fadrins de Palma s'atansaren a les portes del Club. Aquell mostrador d'encens i apagues amb la paraula *Club* color xiclet, l'incitava, potser tant o més, que la bacanal d'imatges que s'insinuava a l'altra banda del vidre.

Els videoclubs eren això, prostíbuls d'imatges. Pòsters, rètols, perfils de Kims Basingers, Aliens i James Bonds, profusió de cartons aleatòriament disposats, com si tots figurassin a un desbaratat film coral.

Les cartutxeres ben compostes com llibres de pega, elegants *tetrabricks* de buit. Els vídeos o *videos* —aleshores la comunitat lingüística encara no s'havia pronunciat per la primera— ben lluny de les ditades i els abusos d'aquests pervertits, a la *rerebotiga*.

Buddy cerca qui te cerca, avui no hi ha sort, totes les del seu gust ja porten el bitlletet verd a la lliga. Alquilada. El caràcter sacríleg de la comercialització de la imatge s'esvaïa a bon ritme... *Bud Spencer i Tenesse Hill, ET, Indiana Jones, El imperio contraataca...*

"Obrim els diumenges capvespre". Els *freakis* misògins antifutbol dels vuitanta

no tenien alternativa. Aquells dos o tres prestatges a l'angle mort, mig amagats per un cossiol de plàstic eren temptadors. La *madame*, cinèfila ¡quin remei!, coneixia ben bé les vel·leitats cinematogràfiques de la clientela. Els vídeos d'aeròbic de Jane Fonda sense Jane Fonda, la roba justa i, això sí, molt aeròbic.

Les propietats de la silicona eren encara poc conegudes, reparadat fi. "¿Implants de silicona? I ara què dius?" Els homes creien en la natura, *sociates* ingenus, oasis de mitjanit.

L'any 1979, arribat del Japó, dels laboratoris de la JVC (Victor Company of Japan) concretament, el videocassete en la seva versió VHS (Video Home System), aterrava per primer cop a les llars més xics d'Espanya. Tres anys abans, la casa japonesa fundada l'any 1927 havia patentat ja el primer sistema de vídeo domèstic —? polzada d'ampla, 3MHz i 250 línies de resolució. No fou, però, fins al 1979, amb l'arribada del sistema EP, quan el vídeo —magnetoscopi i cinta— comença a ampliar el mobiliari dels nostres menjadors.

L'VHS de JVC topà amb un enemic mal d'emprenge. Em refereixo a l'entranyable suport BETA de Sony, un format molt valorat en medis professionals que, durant els vuitanta, coprotagonitzà una aferrissada lluita per assolir l'estàndard. Salvant les distàncies, una disputa similar a la de PC i Macintosh als 90. Fi-

nalment el polze de la mitja polzada es deixà de banda el VHS i BETA es retirà dels afers domèstics. La major capacitat, rendibilitat i senzillesa del primer format i, a causa d'això, la ràpida acollida entre els amateurs de la pornografia casolana foren alguns dels arguments que desequilibraran la balança.

La resta del serial el coneixeu prou bé: els cinemes posen mala cara, neixen les privades i no ens en temem i el DVD ja ha reemplaçat els nostres vídeos. Com qui no vol la cosa, els *videobanks* van fent i els videoclubs amb menys recursos tancant.

Dia 15 de desembre de 1995, set dels estudis més poderosos de Hollywood decidiren que el VHS no celebraria les noces d'or. Les aportacions conjuntes del Multimedia-CD (MMCD) de Sony i el Super Density Disc (SD) de Phillips es materialitzaven en el Digital Video Disc (DVD). Els 12 cm donaren pas a l'1,2 mm, el gruix del DVD.

NOCES D'ARGENT EN 12 MM

Diligent 81 obria la paradeta al carrer Monterrey l'octubre de 1981, a Sony 2 del carrer Caro s'imposava la lògica empresarial: llogar era més rendible que vendre. Els primers videoclubs germinaven a l'eixample de Palma.

Horaris de perduts. De 4 de la tarda a 4 de la matinada. Els més aviciats podien fins i tot comanar el menú per telèfon, crispetes incloses. Pecaminosa i promíscua la cinta de vídeo s'introduïa dins aquella bocota. *Play*. La *carta d'ajuste* es volatilitzava tota escandalitzada.

A finals dels 80 el nombre de videoclubs a Mallorca se situava als voltants dels 400. A diferència de la Península, aquí el VHS nova tenir tanta competència de BETA. Tot i això, fins a començaments dels 90 encara es podien trobar peces de col·leccionista en betamax.

No han passat ni 15 anys i el VHS prepara ja la seva jubilació anticipada. Els videobanks s'escampen com a mosques i amb ella la plaga del DVD. Uns quaranta propietaris subsisteixen però ja no és el mateix. Els cinèfils com en Buddy s'han quedat sense la companya sentimental dels diumenges, confident dels mals de vida i cine que cantava l'Aute.

A diferència dels cineclubs, al videoclub el mot *club* es democratitzà en detriment del seu caràcter d'exclusivitat, malmenat entre els cinèfils tocatardans d'*Arte* y *Ensayo*. Mentre, la generació postfranquista s'atipava de cinema americà, l'únic quasi.

...*Robocop, Terminator, Conan, Rocky Balboa, Rambo*... Les pel·lícules de vídeo es demoraven respecte del cinema tant com la cartellera de Palma respecte de la del Novedades d'Inca. Ara pensa tu a províncies, quan es demoraven als videoclubs les *novedades*. Aleshores la globalització era tan ignorada com la silicona.

...*Herbie, Karate Kid, Bruce Lee, Superdetective en Hollywood, La loca Academia de Policia, Harry el sucio, Harry... el cine para todos los públicos* que havia patentat Walt Disney amb *Tú a Bostón i jo a California* s'embutxacava els *prime times* dels diumenges horabaixa...*Pedro y el Dragón, Emilio y los Detectives, Los Aristogatos*...

Tant important com la pestanya *Para todos los públicos* i *Para Mayores* era la del cinema de terror. Hem de tenir ben present que per aquells anys hi havia encara molta gent incapaç de veure *El Exorcista* o *Polstergeist* sense fer magarrufes amb els primers comandaments a distància. Un temps la gent s'espantava de dedó.

La por congelada a la petita pantalla..., la cinta de vídeo rebobinant tota sola..., l'estop encasquetat..., interferències suspensives..., la cara de Do-

nald Sutherland..., la flassada t'escarrufa les orelles.

Kriters, Alien, El Resplandor, Twin Peaks, Asesinato por encargo, El secreto de la Piramide, La vida privada de.. Ghost, La semilla del diablo, Pesadilla en Helm Street, Krittters ... I tot de vampirs i sèries B i terror en minúscules que és el que de veres fa por.

¿Què se n'ha fet, d'aquestes pel·lícules?, ¿què se n'ha fet del petit espectador que no es fixava en noms de directors, ni *flash backs* ni *raccords*? L'important era estar entretinguts. *Regreso al Futuro, La Historia Interminable, Goonies, Excalibur*...

Entreteniment i autopromoció de les productores és clar. De franc sempre una avançada de les pel·lícules que ja es passaven per les sales comercials. Seqüeles del determinisme tecnològic, del traspàs de poders a la petita pantalla: els tràilers importats al petit format de 12 mm... *Cocodrilo Dundee, Aterriza como Puestas, Mash, Mel Brooks*...

A la Videogaleria de la Karl Liebnick Strasse ... cercant cognoms i cognoms, com un pedant que s'alimenta d'entrades enciclopèdiques.

Al videoclub de Petra del Carrer Hospital la sobrietat de la seva làpida-rètol potser encobreix pornografia d'amagotis o vetlades de bon cine entre els anònims de secà. *Padrino, Apocalipsis Now, Frankie y Johnie, Cowboy de Medianoche, Cramer contra Cramer, Las amistades peligrosas, El último tango en París, La mujer de rojo, Alguien voló*...

Quasi sempre en renovació constant, només els clàssics clàssics no es donaven de baixa. *Casablanca, Gilda, Rebecca*...

Les noves tresques nocturnes, sexe i drogues arribaven també via VHS. *Nueve semanas y media, Grease, Fiebre del Sábado Noche, Grease, Dirty Dancing*. Com les farmàcies de guàrdia o les benzineres obertes fins a les tantes, *El show de la Pantera Rosa, 007, El Oso, Evasión* o *Victoria*...

Annie Hall. El carretet de *pryca* capbonyegada, la música de *Lo que el viento se llevó*. En Buddy fent l'autista dins una *peixera* de Manhattan. Fos en negre, els crèdits inconfusibles com sempre.

Quan era petit, sabia ben bé si una pel·lícula m'havia agradat de veres, la somiava tota la nit, *Greystoke, Carros de fuego, Gremlins, Blade Runner*... 🎬

